

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Наталія Головацька

кандидат філологічних наук, доцент

доцент кафедри іноземних мов

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

n.holovatska@chnu.edu.ua

Глобальні та внутрішні виклики останніх років та безперервний процес реформування вищої освіти України призводять до радикальних змін в освіті загалом, і зокрема, у вищих навчальних закладах. Потужний розвиток та використання новітніх технологій докорінно впливає на процес навчання та пріоритизує серед інших традиційних форм, методики змішаного навчання (Blended Learning). (Головацька, 2023). Основна ціль втілення та перевага такої форми “Blended Learning” лежить у площині вдалого поєднання плюсів традиційної і дистанційної навчання. Актуальність використання змішаних технологій навчання у ВНЗ надзвичайно висока, так як багато вітчизняних та закордонних досліджень присвячені саме змішаній формі викладання та навчання (Блумер, 2015; Грехам, 2013; Кіченгам, 2011; Мінз, 2013; Дзюбан, 2018).

Мета даного дослідження є вивчення, аналіз та виокремлення особливостей змішаної форми навчання. Дослідники дають різноманітні визначення змішаній формі навчання. До прикладу, Н. Рашевська визначає цю форму як «навчальний процес, у якому традиційні технології навчання поєднуються з інноваційними технологіями дистанційного, електронного та мобільного навчання з метою створення гармонійного поєднання теоретичної та практичної складових навчального процесу»; Р. Краус-Хофман як «дидактично доцільне поєднання традиційних очних та нових форм електронного навчання», В.Йоші як «інтеграція традиційного, дистанційного та неформального навчання засобами інтерактивних технологій».

Змішана форма навчання імплікує в собі три основні етапи: набуття та тренування практичних навиків у денній формі занять, дистанційне опрацювання та оволодіння теоретичним матеріалом, контроль засвоєного матеріалу за допомогою тестів, контрольних, самостійних, заліку та іспиту у електронній формі (різні електронні навчальні платформи), дистанційній / онлайн (різні міт платформи) або очній / традиційній формі. Властивість такої форми полягає у вдалому залученні інформаційно – освітніх ресурсів очного та онлайн навчання в аудиторній, індивідуальній та самостійній роботі студентів, що дозволяє зберегти гнучкість та ефективність засвоєння навчальної дисципліни. Загалом в науковій літературі виокремлюють шість видів або моделей змішаної форми навчання. 1) «Face - to - Face Driver» / модель «Очного оператора», коли студент може працювати своїм власним темпом, викладач залучає цифрові платформи та контролює прогрес кожного студента окремо. Така модель переважно для того, щоб заповнити прогалини в знаннях, підкріпити знання по темі або поставити нові завдання. 2) «Rotation» / «Ротаційна» модель зосереджена на використанні навчальних станцій, надаючи студентам низку інструкцій і контенту у формі цифрових та нецифрових видів діяльності, що в результаті приносить користь

студентам, які мають різні стилі навчання та потреби. 3) «Flex» / «Гнучка» модель для груп з великою кількістю студентів, в яких різний рівень знань та труднощі в опрацюванні та засвоєнні матеріалу. Зосередження на онлайн-контенті, однак практичні заняття здебільшого залишаються в аудиторії, тобто студенти проводять більшу частину свого часу, отримуючи індивідуальне навчання через онлайн-ресурси та адаптивне програмне забезпечення з поєднанням традиційних практичних очних занять. 4) «Online Lab» / «Дистанційна лабораторія» забезпечує повністю електронне вивчення дисципліни в комп'ютерних класах очно чи дистанційно під супроводом та наглядом викладача. 5) «Self - blend» / «Самостійно змішана» приваблива для студентів, які хочуть додаткові заняття за межами ВНЗ, які відвідують онлайн-курси у свій вільний час. 6) «Online Driver» / модель «Онлайн оператора», переключається з моделлю «Online Lab» повністю зосереджена на електронному навчанні через Інтернет і ефективна для успішних встигаючих студентів, присутність викладача консультативна чи для проведення тестів, співбесіди, усного опитування, заліку чи іспиту.

Існують інші класифікації. Так, Дж. Тріус та І. Герасименко виділяють такі моделі змішаного навчання:

- традиційні практичні заняття з використанням телеконференцій, відеоконференцій, вебінарів тощо;
- практичні або традиційні лекції з подальшим обговорення через електронну пошту, форуми, чат тощо;
- командна робота з подальшим обговоренням;
- онлайн лекції з аудиторними практиками навчання;
- аудиторні лекції, доповнені онлайн-порадами викладача;
- самостійна робота студентів і подальша демонстрація результатів роботи онлайн;
- виконання індивідуальної проектної роботи на практичному занятті або позакласний;
- інші комбінації електронного, мобільного, електронного і традиційного навчання.

Д. Береснев і Тіхомірова виділяють наступні типи змішаної форми:

- поєднання навчальної та практичної діяльності з подальшим обговоренням отриманих результатів, аналізом та виправлення помилок;
- поєднання структурованого та неструктурованого самостійного навчання, коли студенти здобувають знання з матеріалу курсу заздалегідь спланованою траєкторією, а деякі своєю самостійно, без участі викладача (наприклад, знайти рішення конкретних завдань з використанням Інтернет-ресурсів);
- поєднання формального та неформального навчання на заздалегідь підготовленому матеріалі, поданому в певній послідовності, інша частина оволодіння матеріалом — обмін ідеями команди в процесі особистого та віртуального спілкування;
- поєднання синхронного і асинхронного навчання. У цьому випадку технології передачі знань не вимагають одночасної участі групи, студентів (форуми, інтерактивні навчальні посібники тощо), за якими можна навчатися незалежно від часу та місця; одночасні дії застосовуються під час очних зустрічей, відео та аудіо конференцій та чати.

Отже, на виокремлення таких різних моделей змішаної форми навчання впливає рівень знань студентів, мотивація та бажання навчатися самостійно, взаємозалежність електронної, традиційної та дистанційної форм навчання, та вибір дисциплін і курсів. І саме це обумовлює переваги змішаної форми, реалізація якої на практиці допомагає:

- полегшити управління курсом;
- урізноманітнити та збагатити ресурси для заохочення та підтримки а студентів. Наприклад, надати конспекти лекцій, плани практичних завдань або аудіо, відеозаписи, інструкції з оцінювання;
- покращити виконання основних адміністративних функцій. Наприклад, електронні опитування, оголошення, анкетування або електронні листи з курсу;
- збагатити якість навчального досвіду студентів за допомогою інтерактивної навчальної діяльності. Наприклад, використання інформаційних технологій для підтримки зв'язку та співпраці, оцінювання та управління курсом;
- підтримувати та навчати студентів вчитися самостійно, що також передбачає розвиток почуття відповідальності.

Беручи до уваги результати від впровадження змішаного навчання, можна також відмітити, що сприяє формуванню наступних «софт» навиків:

- планувати та будувати траєкторію власного навчання;
- ефективно організовувати власне навчання, орієнтуючи студента на досягнення до кінцевого результату;
- приймати рішення, робити усвідомлений вибір і нести за це відповідальність;
- працювати в інформаційному просторі, користуватися різноманітними програмами та електронними платформами;
- орієнтуватися в масивах інформації та відбирати інформацію відповідно до тематики;
- структурувати інформацію та адекватно використовувати її для виконання завдань;
- презентувати результати діяльності з використанням різних інформаційних технологій.

Таким чином, проаналізувавши моделі змішаного навчання та виокремивши його переваги можна зробити висновок, що з точки зору студента воно в рази покращує стиль навчання: рівень, пізнавальні здібності, темп навчання; розширює простір і доступні можливості для навчання; забезпечує залучення студентів до навчальної діяльності, залучаючи та мотивуючи їх через інтерактивність і співпрацю; покращує академічну успішність, підтримуючи діяльність з управління курсом (наприклад, спілкування, відгуки, побажання, повідомлення оцінки, зворотний зв'язок). Також можна констатувати, що змішана форма навчання охоплює якомога можливий широкий спектр видів діяльності між звичайними особистими взаємодіями та іншими які повністю онлайн, синхронність та асинхронність такого процесу навчання робить його надзвичайно зручним та гнучким.

Тому, нагальність та актуальність даної форми свідчить про той факт, що змішана форма стає однією із провідних у розрізі реформування та модернізації освіти у вищій школі і загалом.

1 Holovatska, Nataliia Impact of Blended Learning on Studying English as a Foreign Language. *East European Journal of Psycholinguistics*. (2023). Lutsk: Lesya Ukrainka Volyn National University. Vol.10, No1. Pp. 24-35

<https://doi.org/10.29038/eejpl.2023.10.1.hol>

2 Graham, C. R. (2013). Emerging practice and research in blended learning. In M. G. Moore (Ed.), *Handbook of distance education*, (3rd ed., pp. 333–350). New York: Routledge.

3 Kitchenham, A. (2011). *Blended learning across disciplines: Models for implementation*. Hershey: Information Science Reference.

4 Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., & Baki, M. (2013). The effectiveness of online and blended learning: A meta-analysis of the empirical literature. *Teachers College Record*, 115(3), 1–47.

5 Dziuban, C., Graham, C.R., Moskal, P.D. et al. Blended learning: the new normal and emerging technologies. *Int J Educ Technol High Educ* 15, 3 (2018). <https://doi.org/10.1186/s41239-017-0087-5>

6 Rashevskaya N. Blended learning as a psychological and pedagogical problem. *Herald of Cherkasy University. Series "Pedagogical Sciences"*, Cherkasy, CNU. 2010. Vol. 191. pp. 89 – 96.

7 Joshi V. Interactivity-Centric Blended Learning. / URL: <http://learningharbinger.blogspot.com/2008/11/interactivity--centric-blended-learning.html>.

8 Trius Y. V., Gerasimenko I. V. Combined training as an innovative educational technology. *Theory and methodology of e-learning : collection of scientific works. Issue III*. Krivoy Rog: Publishing Department Nmetau, 2012. pp. 299 – 308.

9 Beresnev D., Tikhomirova E. Blended learning: techniques and technologies for effective knowledge transfer. URL: <http://www.eoi.ru/about/press-center/publication?detail=239&page=4>.